

Stellingen behorende bij het proefschrift van P.G. Frets:
"The reproductive decision after genetic counseling."

1. De sterkte van de kinderwens is één van de belangrijkste afzonderlijke factoren die de beslissing over het al dan niet krijgen van kinderen na erfelijkheidsadvies beïnvloedt, doch zeker niet de enige.

Dit proefschrift.

2. De bevinding dat 43% van de adviesvragers het nemen van de beslissing omtrent nageslacht als een emotionele belasting ervaart betekent dat de klinisch geneticus kennis van beslissingsproblemen nodig heeft om gerichte steun tijdens en na het erfelijkheidsadvies te kunnen verlenen.

Dit proefschrift.

3. Een ongestructureerd beslissingsproces na erfelijkheidsadvies lijkt geen probleem voor de adviesvragers. Echter, wanneer de adviesvragers zelf hun beslissingsproces structureren kan dit een uiting zijn van afweer van ambivalente gevoelens.

Dit proefschrift.

4. Schijnbaar irrationele overwegingen bij de beslissing na erfelijkheidsadvies zijn veelal gebaseerd op onbewuste emoties en motieven; de klinisch geneticus kan het beslissingsproces bevorderen door deze overwegingen te onderkennen en te respecteren.

Dit proefschrift.

5. Ook in de toekomst dient de persoonlijke keuzevrijheid van de adviesvragers na erfelijkheidsadvies beschermd te blijven.

Dit proefschrift

6. Indien het acceptatie- en/of beslissingsproces bij erfelijkheidsadviesvragers stagneert, is inzicht in de niet bewuste psychische processen noodzakelijk. Specifieke deskundigheid op dit gebied van een psychosociale medewerk(st)er binnen een Klinisch Genetisch Centrum is in deze onmisbaar.

7. Psycho-analytische gezichtspunten zijn zinvol en bruikbaar voor kortdurende psychologische begeleiding, omdat ook in deze vorm van hulpverlening rekening gehouden moet worden met de niet bewuste psychische processen van de cliënt.
8. Gezien de verstreckende consequenties van presymptomatische (DNA) diagnostiek van later in het leven optredende erfelijke aandoeningen, dienen er in de fasen voorafgaand, tijdens en na diagnostiek voldoende voorzieningen te zijn voor psychosociale begeleiding die zijn afgestemd op de specifieke ziekte.
9. Goed onderbouwde beslissingen van toekomstige ouders, overheid en politiek ten aanzien van de toepassing en risico's van kunstmatige voortplanting worden ernstig belemmerd door een gemis aan wetenschappelijke gegevens omtrent de psychologische ontwikkeling van de kinderen die met behulp van deze technieken zijn verwekt.
10. Medische studenten waarderen eerst na voldoende klinische ervaring de essentiële bijdrage van het medisch-psychologisch onderwijs zoals blijkt uit het geïntegreerde onderwijs van Medische Psychologie en Huisartsgeneeskunde in de tweede fase van de Rotterdamse basisartsopleiding.
11. Wetenschappelijk onderzoek staat of valt met goed geformuleerde verslaglegging en internationale communicatie van gegevens. Hierbij is de expertise van een in het vakgebied ingevoerde redacteur-verta(a)l(st)er van onschatbare waarde.
12. Zelfs de geringste inbreuk van recreatie of industrie op de Slikken van Voorne bedreigen het voortbestaan van dit unieke vogelrust- en fourageergebied.

18 oktober 1990